

**Iniciativa devíti českých badatelů
Tucet předvolebních otázek ke koncepci rozvoje vědy a výzkumu v Česku
určená předsedům šesti politických stran**

Jiří Grygar

V polovině srpna 2009 odeslali signatáři Tucetu otázek interní dopisy předsedům šesti českých politických stran (ČSSD, KDU-ČSL, KSČM, ODS, SZ, TOP 09) se žádostí o vypracování písemných odpovědí na předložené otázky. Původní lhůtu pro odpovědi do 4. září jsme kvůli komplikacím kolem data voleb posunuli na 11. září tak, abychom mohli připravit veřejnou část 146. plenárního zasedání Učené společnosti, které se uskuteční **15. 9. 2009** v 16 h v Praze – viz pozvánka (příloha P-11).

Podle programu bude na tomto zasedání podán krátký komentář o genezi této iniciativy a představitelé politických stran budou moci své odpovědi (rozdané účastníkům zasedání před zasedáním) krátce komentovat. Poté se uskuteční debata o této problematice s představiteli státní správy, pozvanými zástupci výzkumných univerzit a členy Učené společnosti ČR za přítomnosti pozvaných vědeckých novinářů.

Komentář k průběhu 146. plenárního zasedání podá na Akademickém fóru VI **17.9.2009** člen Učené společnosti Prof. RNDr. Jaroslav Smítal, DrSc.

Tucet předvolebních otázek ke koncepci rozvoje vědy a techniky v Česku

1. ČR dává ze státního rozpočtu na podporu vědy přibližně 0,65 % HDP, což je výrazně méně než v řadě vyspělých zemí. Lisabonská strategie EU přitom vyžadovala výrazné zvýšení zmíněné průměrné částky z důvodu zaostávání EU vůči ostatním velkým světovým ekonomikám. **Považujete současný stav české podpory vědy za přiměřený, přemrštěný nebo nedostatečný? Vyvine Vaše strana v tomto směru v novém parlamentu nějakou iniciativu?**
2. Rada pro výzkum, vývoj a inovace před časem uvedla, že část prostředků, které přiděluje na výzkum, vývoj a inovace, se ztrácí bez dostatečné kontroly v černých dírách rezortního výzkumu. Nedlouho potom však doporučila vládě odebrat 20% prostředků Akademii věd, která dosahuje ve vědě prokazatelně dobrých výsledků, aby tyto prostředky převedla právě tam, kde se podle jejího staršího vyjádření nejvíce ztrácejí. **Domníváte se, že jde o kompetentní orgán, jehož personální složení a způsob jmenování by měl být i nadále zachován, anebo navrhnete změnu, jež by autoritu tohoto orgánu v očích vědecké i laické veřejnosti posílila?**
3. Je zřejmé, že zejména na vědecké úrovni doktorandů závisí budoucnost české vědy ale i inovací a hospodářské prosperity země. Tito talentovaní a pracovití lidé s dobrou perspektivou však citlivě vnímají současnou nejistotu své budoucí vědecké dráhy a při svém nadání snadno najdou odpovídající zaměstnání v cizině anebo v podnikatelské a průmyslové sféře doma. **Počítá vaše strana s nějakým programem zaměřeným na přilákání špičkových mladých vědců toho času působících v zahraničí, zpět do vlasti? Chystáte aktivní programy přilákání špičkových kvalifikovaných pracovníků pro vědu a výzkum ze zahraničí?**
4. Ačkoli soutěžní grantový systém je v zásadě velmi pozitivní, představuje na druhé straně i značnou administrativní zátěž jak při přípravě návrhu projektů, tak při jejich posuzování vědeckými komisemi. **Co soudíte o návrhu snížit počet grantových agentur na naprosté minimum (pouze GAČR a TAČR, zrušit resortní grantové agentury) a zajistit tak racionálnější a spravedlivější průběh grantových soutěží?**
5. Velkým problémem řízení české vědy se jeví personální obsazení řídicích funkcí v orgánech, které rozhodují o strategii vědecko-technického rozvoje (v první řadě Rada pro výzkum, vývoj a inovace). **Na těchto místech se nezdá vyskytovat lidé s nedostatečnou odbornou autoritou a malou zkušeností z badatelské práce. Jste si tohoto problému vědomi a pokud ano, navrhnete systémové postupy k překonání tohoto nedostatku?**
6. V České republice vzniklo v posledních dvaceti letech mnoho vysokých škol, ale jen některé z nich, resp. jen některé fakulty či katedry mají dostatečnou kapacitu k vědeckému výzkumu. **Nebylo by na místě rozdělit vysoké školy do kategorií výzkumných univerzit, jež by úzce spolupracovaly s odpovídajícími pracovišti Akademie věd a na univerzity, které by se soustředily především na výuku? Souhlasí vaše strana s myšlenkou vyčlenění relativně malého počtu „výzkumných universit“, jejichž hlavním posláním by měl být špičkový výzkum? Pokud ano, jak konkrétně si představujete přechod na tento systém a způsob vzniku takových „elitních“ vysokých škol?**

7. Zastává vaše strana myšlenku akademické nezávislosti a samosprávy vysokých škol, nebo jste pro zavedení manažerského způsobu řízení (správní rady s převahou osob mimo akademickou sféru, které by m.j. jmenovaly rektory)?

8. Jste pro zavedení školného na vysokých školách? Pokud ano, jak hodláte zachovat dostupnost vysokoškolského vzdělání i pro sociálně slabší studenty? Pokud ne, jak hodláte udržet financování systému vysokého školství v ČR?

9. Jste pro zřízení zvláštního ministerstva pro vědu a vysoké školy? Jakou roli a postavení v českém systému vědy a výzkumy vidí vaše strana pro Akademii věd? Považujete současný model spolupráce mezi vysokými školami a Akademií věd za vyhovující?

10. Jakou konkrétní představu má vaše strana ohledně státní podpory aplikovaného výzkumu, firemního vývoje a inovací? U nás i ve světě do „firemního vývoje“ a inovací investuje dominantně podnikatelská sféra. V ČR stát přidává cca 13,6 % celkových výdajů na VaV v podnikatelském sektoru, v EU je to v průměru 7 %. Domníváte se, že je takováto nadstandardní podpora firemního vývoje a inovací v ČR žádoucí a oprávněná?

11. Jedním z významných stimulů současného rozvoje české vědy bylo zřízení tzv. Výzkumných center („Center excellence“) založených na spolupráci vysokých škol, ústavů Akademie věd a popř. i inovativních firem. Podpořili byste pokračování tohoto programu?

12. Máte představu o konkrétních metodách a krocích k tomu, jak dosáhnout výrazného zvýšení úrovně českého výzkumu (základního i aplikovaného) a jeho přiblížení ke světové špičce?

Seznam signatářů

Prof. RNDr. Martin Černohorský, CSc., Přírodovědecká fakulta MU, Brno

RNDr. Jiří Grygar, CSc., Fyzikální ústav AV ČR, Praha

Prof. RNDr. Pavel Hobza, DrSc.; Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, Praha

Prof. RNDr. Antonín Holý, DrSc., Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, Praha

Prof. RNDr. Václav Hořejší, DrSc., Ústav molekulární genetiky AV ČR, Praha

Doc. Mgr. Pavel Jungwirth, DSc.; Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, Praha

Doc. RNDr. Jan Konvalinka, CSc., Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, Praha

Prof. RNDr. Julius Lukeš, CSc., Přírodovědecká fakulta JČU a Parazitologický ústav Biologického centra AV ČR, České Budějovice

Prof. PhDr. František Šmahel, DrSc., Dr.h.c., Filosofická fakulta, UK, Praha